

LES MISSIONS DELS FRARES I LA XINA DE MENDOZA TORDESILLAS: ELS DIMONIS QUE ESCRIVIEN

La segona expedició des de les Filipines la van dirigir els franciscans. L'expedició d'Alfaro va ser un fracàs des de l'inici, com podem saber-ho per dos informes. Un franciscà que va anar amb Alfaro, el frare Tordesillas, va escriure sobre el trajecte, mentre que un dels soldats, Dueñas, va fer una descripció general sobre la Xina que, encara que menys sistemàtica que les anteriors, incloïa moltes observacions de primera mà. El text de Tordesillas parla sobre l'itinerari. Dóna una vívida descripció de l'arribada a Canton, i dels milers de naus que hi havia als ports xinesos, fins al punt que semblava una ciutat. Els xinesos pensaven que Alfaro i els seus acompanyants eren pirates i van passar d'una cort de justícia a una altra, on van ser interrogats reiteradament. Els molestava la curiositat de les multituds xineses; estaven incrèduls en veure com de difícil era viatjar per la Xina; els sorprenia que, tot i el seu estatus incert, l'estat xinès els donés xavalla durant la seva estada, i els indignava la corrupció que prevalia i reduïa en gran mesura els diners que rebien, fins al punt que van haver de demanar almoïna pels carrers. No els van oferir banquetes; van haver de dormir a la nau; es burlaven de les barbes, dels llargs nassos i dels ulls felins, i constantment els oficials i els intèrprets van abusar d'ells. Tordesillas està més interessat en els problemes del proselitisme religiós que a fer descripcions objectives. Tot i així, fa unes descripcions impactants de les pràctiques de la religió popular xinesa i dóna força informació sobre els processos judicials xinesos. Tordesillas va informar de l'increïble *modus operandi* d'un dimoni que va intentar enviar un missatge a la tripulació. El devot Tordesillas estava perplex que el dimoni, en no poder pronunciar les paraules amb la veu d'un posseït, al final decideix escriure el missatge amb un pal volador que escrivia els caràcters sobre l'arròs escampat per la coberta superior. Part de la incredulitat del frare, que creia en els dimonis, provenia del fet que els dimonis sabessin escriure i que la tripulació xinesa pogués llegir, cosa mai vista en les seves vivències castellanès. De fet, les diferències entre els dimonis espanyols i els xinesos anaven més enllà de l'alfabetització d'aquests últims. El dimoni xinès era molt menys amenaçador i dramàtic que el castellà, molt aterridor. Anys enrere, Rada havia portat cinc quadres religiosos petits que va regalar al virrei. Per als xinesos, el missatge que transmetien era molt exòtic i incongruent. Tres mostraven la crucifixió: Crist lligat a un pilar i

Crist humiliat públicament com a Ecce Homo. Per als xinesos aquest patiment evocava més als càstigs públics que a una grandesa divina. Com Rada, Tordesillas va emportar-se diversos quadres religiosos per atraure l'interès dels xinesos. Quan els va oferir a un oficial, aquest va apreciar la imatge de Maria Magdalena, però quan va veure la crucifixió, va preguntar, incrèdul, què li havia passat i va riure en escoltar l'explicació de Tordesillas sobre la passió de Crist. Anys després, el jesuïta Matteo Ricci va trobar-se amb el mateix problema amb les imatges de la crucifixió. L'informe de Tordesillas és una bona font per als plets xinesos: dóna una visió de la justícia xinesa a baix nivell, on els suborns abunden entre els jutges, els intèrprets i els oficials. També va reunir informació sobre el que va veure pels carrers. Un dia va ser testimoni d'una violenta disputa que va acabar als tribunals locals. Quan la víctima ferida va assenyalar els tres homes de baix estatus que l'havien apallissat, el jutge els va arrestar de seguida i els va condemnar a vint fuetades. Tordesillas es va sorprendre molt perquè a Castella, on el govern no tenia les vies administratives adequades per imposar la seva funció política, la venjança personal va prevaldre fins al segle XVIII. Tordesillas és testimoni, com ho va ser Loarca, de la gran activitat de les corts, com a mínim a les ciutats. Van veure'n a cada districte i van remarcar que les superiors delegaven els càstigs a les menors sistemàticament. Com els últims estudis sobre la llei xinesa comencen a revelar, la legalitat era un factor molt més generalitzat a la vida quotidiana que no pas s'havia pressuposat.